

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKULA HAZIR BULUNUŞLUKLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ*

A STUDY ON THE EFFECTS OF PRESCHOOL EDUCATION ON PRIMARY FIRST GRADERS' SCHOOL PREPAREDNESS

Semra ERKAN**, Aylin KIRCA***

ÖZET: Bu çalışmada, okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırlık becerileri üzerindeki etkisi cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyine göre incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini bünyesinde anasınıfı bulunan ilköğretim okullarının birinci sınıfına devam eden 170 çocuk oluşturmuştur. Çalışmanın verileri Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi ve Aile Anket Formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, t-Testi ve Çift Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, okul öncesi eğitimin ve anne-baba öğrenim düzeyinin çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığını ortaya koymuştur. Ancak, cinsiyetin okula hazırlık becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: okula hazır bulunuşluk, okul öncesi eğitim, okuma yazmaya hazırlık becerileri, ilköğretim

ABSTRACT: In this study, the effects of preschool education on primary first graders' school preparedness is analysed in terms of gender, mother's and father's educational level. A total of 170 primary first graders attending primary schools with kindergartens comprise the sampling of this study. The data was collected through the Metropolitan Readiness Test and Family Survey. The data were analysed by using t-Test and two-way analysis of variance. The results revealed that preschool education and parents' educational level have a significant effect on children's level of school preparedness. However, gender did not create a significant difference in children's school preparedness.

Keywords: school preparedness, preschool education, literacy preparation skills, primary education

1. GİRİŞ

İlköğretime başlamak, çocuğun yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından birisidir. İlköğretim; evden ilk kez ayrılan çocuğun, günün büyük bir bölümünü yeni arkadaş ve yeni yetişkinlerle geçirdiği evden farklı bir ortamdır. Çocuk ilk kez programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin içinde kurallara uymak, öğretmenin talimatını yerine getirmek ve en önemlisi okuma-yazma, aritmetik ve benzeri konuları öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır. İlköğretim birinci sınıfın en önemli görevi okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenebilmek olarak görülmektedir. Çocukların formal okuma yazma programının uygulandığı okullara başlamadan önce okuma ve yazmayla ilgili deneyim yaşayıp yaşamamalarının onların okuma yazma gelişimlerini ve okul başarılarını etkilediği bilinmektedir. Meier (2000), Strickland ve Morrow (2000), Vadasy ve diğerleri (1998) yaptıkları çalışmalarda, okuma-yazma öğretiminde erken çocukluk yaşlarının çok önemli olduğunu ve okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesinde bu dönemde yapılacak etkinliklerin önemini vurgulamaktadır (Akt. Yangın 2007). Görme, okumayı öğrenmede önemli bir rol oynar bu nedenle şekillerde, desenlerde ve biçimlerdeki benzerlikleri ve farklılıkları görme yeteneği zayıf olan çocuklar, harf ve kelimeleri ayırt etmede zorlanmaktadır (Barbour 1992). İlkokul birinci sınıf çocukları üzerinde yapılan bir çalışmada (Ferah 2001) okul öncesi eğitimi alan çocukların görsel algı gelişiminde, almayanlara göre daha başarılı olduğu bulunmuştur.

* Bu çalışma, "Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Çocuklarının Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinin bir kısmıdır.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, erkansemra@yahoo.com

*** Uzman anasınıfı öğretmeni, Aylin.sahin@gmail.com

Okula başlamadan önce konuşma ve okuma-yazma ile ilgili birçok deneyim kazanan çocuklar için her şey bir merak unsurudur ve bu meraklarını oyunlarına yansıtırlar. Oyun yoluyla çevrelerini inceleyerek ve araştırarak keşfederler ve yeni bilgiler edinirler. Okuma-yazma ile ilgili ilk tecrübeler, bu merak ve keşfetme isteklerinin sonucunda kazanılmaya başlar. Fakat diğer gelişim alanlarında olduğu gibi okuma-yazma becerilerinin gelişiminde de çocuğun, ilgi ve ihtiyaçları, zeka düzeyi, sağlık durumu, duygusal yapısı, sosyal çevresi, eğitim ortamı, anne baba eğitim düzeyi, gibi bir çok faktör etkili olmaktadır. Her çocuğun edindiği deneyimler bu faktörlere bağlı olarak değişmektedir (Oktay 2002).

Okuma olgunluğu; “hazır oluş”, “hazır olma”, “hazır bulunuşluk” gibi terimlerle ifade edilir. Thackray (1971), her türlü öğrenme için hazırlığı “çocuğun her hangi bir zorluğa uğramadan kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği dönem” olarak tanımlar ve bu zamana kadar bazı bilgi ve becerilerin kazanılmasında güçlük çeken çocuğun bunu artık kolayca yapabildiğini belirtir (Akt. Oktay 1983).

Yapılan çeşitli araştırmalarda (Aksu-Koç, Bekman, Taylan ve Eser 2004), sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan elverişsiz koşullarda yetişen çocukların okul öncesi eğitim hizmetleri ve erken çocukluk programları ile gerekli önlemler alındığında, daha iyi koşullarda yetişen yaşlıları kadar başarılı olabildikleri ya da onlara yakın bir düzeye ulaşabildikleri ortaya konulmuştur. Okul öncesi eğitim programlarında yer alan etkinlikler, özellikle çocuğun bilişsel ve dilsel becerilerini geliştirmek, böylece onu okuma-yazma öğrenmeye hazırlamak üzerinde yoğunlaşır. Okul öncesi eğitim kurumunda; araç, gereç ve diğer uyarıcılardan zengin bir ortamda, okuma-yazmaya hazırlık konusunda deneyim kazanan çocukların bu deneyimleri gelecekteki okul yaşantılarını ve başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Pek çok ülkede çocuklara okula başlama aşamasında hazır bulunuşluk testleri uygulanmakta ve çocuğun çok yönlü olgunlaşmış olması önemsenmektedir. Çocuklara okula hazır oluş için gerekli donanımlar sağlanmakta ve bunun doğal sonucu olarak ta bir takım eşitsizlikler giderilerek okul başarıları artmaktadır. Türkiye’de ise ilköğretime başlamada temel kriter olarak “kronolojik yaş” kabul edilmekte çocuğun eksiklikleri ve desteklenmesi gereken yönleri belirlenmemektedir. Çocuk belli bir hazır bulunuşluk düzeyine gelmeden yapılan başlangıçlar ise başarısızlıkla sonuçlanmakta ve bu durum hem çocuğu duygusal anlamda örselemekte, hem de bu başarısızlık duygusunu yaşadıkdan sonra yapılacak çalışmaların etkinliği, başta alınacak önlemler kadar güçlü olamamaktadır. Tıp ve eğitim alanında yapılan araştırmalar ilk altı yaşın tüm gelişim alanları için önemini ortaya koymuştur. Bu bilinçle, gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimden yararlanma oranı oldukça yüksektir ve bu alanda kalite ve verimin artırılması için sürekli çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda yapılan çalışmalarla okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına hız verilmesine rağmen bu kurumlardan yararlanma oranının düşük olduğu görülmektedir. Türkiye’de, Okulöncesi eğitimden yararlanan çocuk oranı %39’dur (MEB 2010). Doğal olarak bu eğitimden yararlanan ve yararlanmayan çocukların hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılıklar oluşmaktadır. Oysa, çevresel uyaranlara en duyarlı olunan okul öncesi yaşlarda; planlı ve sistemli bir eğitim ortamından yararlanan çocukların bilişsel, duyuşsal ve motor davranışlarında olumlu yönde değişme ve gelişmeler beklenmektedir. Bu nedenle ilköğretimin ilk basamağında eğitimlerini birlikte sürdüren okul öncesi eğitimden yararlanan ve yararlanamayan çocukların okula hazır bulunuşlukları arasındaki farklılıkların araştırılması, ailenin, okulun ve toplumun alması gereken önlemlerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Kavram gelişiminde hızlı bir ilerlemenin olduğu okul öncesi dönemde çocuklara verilen eğitim, çocukları okula hazırlayıcı bir rol oynamakta ve çocuğun gelişim alanlarına katkı sağlamaktadır (Bütün Ayhan ve Aral 2007).

Bu çalışmada; okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların, okula hazır bulunuşlukları arasında bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bu temel amacının yanı sıra cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyinin okula hazır bulunuşluk üzerindeki etkileri de araştırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2005-2006 eğitim-öğretim yılı ilk yarısında Ankara ili Akyurt ilçesinde, bünyesinde anasınıfı ve bağımsız birinci sınıf olan (birleştirilmiş sınıf uygulaması olmayan) ilköğretim okullarının birinci sınıflarına devam eden çocuklar oluşturmuştur. Akyurt İlçe'sinde on dört resmi ilköğretim okulu ve bunların dokuzunda anasınıfı mevcuttur. Diğer beş okulda anasınıfı ve bağımsız birinci sınıf yoktur. Bu nedenle bu okullar araştırmaya dahil edilmemiştir. Kitledeki çocuk sayısı 318'dir. Bu çocuklardan 85'i okul öncesi eğitim almış, 233'ü okul öncesi eğitim almamıştır. İlçede, okul öncesi eğitim alan 85 çocuğun hepsi araştırmaya dahil edilmiştir. Okul öncesi eğitim almayan 85 çocuk ise, 233 kişilik okul öncesi eğitim almayan çocuk listesinden basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilerek araştırmanın 170 çocuktan oluşan çalışma grubu oluşturulmuştur.

Çalışma grubundaki okul öncesi eğitim alan çocuklardan 39'u (% 22.9) kız, 46'sı (% 27.1) erkektir. Buna karşın okul öncesi almayan çocuklardan 43'ü (% 25.3) kız, 42'si (% 24.7) erkektir.

Çalışma grubundaki çocukların ailelerinin demografik özelliklerine göre dağılımları incelenirken, alt grup dağılımları analiz için uygun olmadığı için anne-baba öğrenim düzeyleri ve anne-baba yaş gruplarında birleştirme yapılmıştır.

Okul öncesi eğitim alan çocukların annelerinin 59'u (% 69.4) 30 yaşından küçük grupta, okul öncesi eğitim almayan çocukların annelerinin 41'i (% 48.2) ise 31-40 yaş grubundadır. Hem okul öncesi eğitim alan çocukların babalarının (n=50, % 64.7) hem de okul öncesi almayan çocukların babalarının yaşları (n=56, %65.9), 31-40 yaş aralığında toplanmaktadır. Okul öncesi eğitim alan çocukların annelerinin (n=62, % 72.9) ve okul öncesi eğitim almayan çocukların annelerinin (n=74, % 87.1) büyük bir kısmı okuma yazma bilmez, okur-yazar ve ilköğretim mezunudur. Hem okul öncesi eğitim alan çocukların babalarının (n=47, % 55.3) hem de okul öncesi almayan çocukların babalarının (n=50, %58.9) yarıdan fazlası okuma yazma bilmez, okur-yazar ve ilköğretim mezunudur. Çalışma grubundaki okul öncesi eğitim alan çocukların 51'inin (% 60) ailesi bir-iki çocuğa sahipken, okul öncesi eğitim almayanların 51'inin (% 60) ailesi, bir-üç çocuğa sahiptir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılan "Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi (Altıncı Versiyon) (Metropolitan Readiness Tests, Sixth Edition MRT 6)" ve "Aile Anket Formu" kullanılarak toplanmıştır.

Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi: Okul öncesi (6 yaş) çocukların okula hazır bulunuşluklarını değerlendirmek amacıyla Nurss ve McGauvran tarafından 1995 yılında geliştirilen Test, "Okumaya Hazırlık Becerisi", "Hikaye Anlama" ve "Matematik Becerileri (Miktar Kavramları ve Akıl Yürütme)" olmak üzere üç bölümden ve beş alt testten oluşmaktadır. Toplam 70 sorudan oluşan test dört oturumda uygulanmaktadır.

1. Okumaya Hazırlık Becerisi Bölümü: Testin ilk bölümü olan bu bölüm okumaya hazırlıkta önemli ve gerekli becerilerden, görsel ve işitsel ayırt etmeye yönelik, üç alt testten oluşmaktadır.

- **Görsel ayırt etme alt testi:** Bu alt test çocukların harf, sözcük ve sayıları eşleştirebilmesine yönelik 10 maddeden meydana gelmektedir ve testin birinci oturumunda uygulanmaktadır.

- **Başlangıç seslerini ayırt etme alt testi:** Bu alt test, aynı sesle başlayan sözcükleri eşleştirebilmeye yönelik 10 maddeden oluşmaktadır ve testin ikinci oturumunda uygulanmaktadır.

- **Ses harf ilişkisi alt testi:** Bu alt test resmi gösterilen nesnenin başlangıç sesini, yanında verilen harfler içerisinde ayırt edilebilmeye yönelik 10 maddeden oluşmaktadır.

2. Hikaye Anlama Bölümü: Bu bölümde; Emel adlı küçük bir kız ve onun ayısı Yumoş hakkında bir öykü okunarak, hikaye ile ilgili ayrıntıları hatırlamaya, sebep sonuç ilişkisi kurmaya ve kavramları anlamaya yönelik 20 madde bulunmaktadır. Hikaye iki kısımdan oluşmaktadır:

- **Hikaye anlama bölümü, birinci kısım:** Hikaye kitabındaki 3-11.ci sayfalar hikayenin birinci kısmında yer almaktadır ve 9 maddeden oluşmaktadır. Bu bölüm okunurken çocuğa hikaye kitabındaki resimler de gösterilir.

- **Hikaye anlama bölümü, ikinci kısım:** Hikaye kitabındaki 12-24. cü sayfalar hikayenin ikinci kısmını oluşturmaktadır ve 11 maddeden meydana gelmektedir. Hikaye Anlama Bölümünün hem birinci hem de ikinci kısmı çocuklara Testin üçüncü oturumunda uygulanmaktadır.

3. Matematik Becerileri (Miktar Kavramları ve Akıl Yürütme) Bölümü: Testin üçüncü ve son bölümü olan bu bölümde çocuklardan gösterilen nesne resimlerini temsil eden sayıyı göstermelerine yönelik 20 madde bulunmaktadır.

Testin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında öncelikle test, İngilizceyi iyi bilen bir akademisyen grubu tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiş, daha sonra Türkçeden tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Testin bütün bölüm ve alt testlerindeki resimler, harfler, yönergeler ve anahtar sözcükler Türkçe'ye ve Türk çocuklarına uygun hale getirilmesi için okul öncesi eğitim alanında görev yapan beş uzman ve bir İngilizce dilbilimcinin uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanların düzeltme yapılması konusunda öneride buldukları harfler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Örneğin, görsel ayırt etme alt testinde Türkçe alfabede olmayan "Q" yerine "O", "W" yerine "V" harfi kullanılmıştır. Ses harf ilişkisi alt testinin maddelerinde verilen nesnelere yanında, nesnelere Türkçe harf sesleri kullanılmıştır. Ayrıca, Hikaye Anlama Bölümünde hikayenin kahramanlarına Türkçe isimler verilmiştir.

Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi' nin geçerlik güvenirlik çalışması kapsamında ön çalışma olarak test 30 çocuğa uygulanmıştır. Testin her bir maddesinin puanlaması, doğru cevaplar "1" yanlış olanlar için "0" olarak puanlandığı için test tekrar test sonuçlarında madde analizi yöntemi olarak "Kuder Richardson 20 (KR20)" tekniğinden yararlanılmıştır. Maddelerin iç tutarlılığını hesaplamak için yapılan güvenirlik analizi sonucunda, toplam ön-test için güvenirlik katsayısı $KR20=0.837$ olarak bulunmuştur. Altı-sekiz hafta aradan sonra test ön çalışmanın uygulandığı 30 çocuğa tekrar uygulanmıştır. Toplam son-test için $KR20=0.885$ olarak bulunmuştur. Testin geçerlik çalışması kapsamında ön-test ve son-test arasında bağımlı t-Testi uygulanmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda testin korelasyon katsayısı anlamlı ($p<0.05$) ve 0.863 olarak bulunmuştur.

Aile Anket Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen "Aile Anket Formu" çocukların ve ailelerinin bazı demografik özelliklerini (yaş, öğrenim düzeyi, vb.) belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

2.4. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri, çocukların okula başladıkları 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılının Eylül-Ekim aylarında toplanmıştır. MEB'den gerekli izin alındıktan sonra test çocuklara bireysel olarak sınıf ortamında uygulanmıştır. Testin uygulanması her çocuk için ortalama 50 dakika sürmüştür. Aile Anket Formunun ailelere sınıf öğretmenleri tarafından ulaştırılması ve geri alınması sağlanmıştır. Okur-yazar olmayan ailelerin anket formları ise aileler okula davet edilerek araştırmacılar tarafından doldurulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde çift yönlü varyans analizi ve t-testinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Çocukların Okula Hazır Bulunuşluk Testi Puanlarının Okul Öncesi Eğitim Alıp Almama Durumuna Göre t-Testi Sonuçları

Okula Hazır Bulunuşluk Testi	Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
(Okumaya hazırlık becerisi bölümü) Görsel ayırt etme alt testi	Alan	85	6.21	2.53	168	3.437	0.001**
	Almayan	85	4.82	2.74			
Başlangıç seslerini ayırt etme alt testi	Alan	85	6.19	2.10	168	3.014	0.003**
	Almayan	85	5.19	2.23			
Ses harf ilişkisi alt testi	Alan	85	4.20	2.20	168	3.062	0.003**
	Almayan	85	3.25	1.84			
Hikaye anlama bölümü	Alan	85	14.45	3.02	168	4.922	0.000**
	Almayan	85	11.87	3.77			
Matematik becerileri (miktar kavramları ve akıl yürütme) bölümü	Alan	85	13.93	4.16	168	5.380	0.000**
	Almayan	85	10.07	5.14			
TOPLAM	Alan	85	44.98	9.71	168	5.990	0.000**
	Almayan	85	35.20	11.49			

**p<0.01

Tablo 1'den de görülebileceği gibi okul öncesi eğitim alan çocukların okula hazır bulunuşluk testinin bütün alt testlerinden aldıkları puan ortalamaları ve toplam puan ortalamaları okul öncesi eğitim almayanların toplam puan ortalamalarından yüksektir. Okul öncesi eğitim alan çocukların toplam puan ortalaması 44.98 iken, okul öncesi eğitim almayan çocukların ortalaması 35.20'dir. Ortalamalar arası farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmış ve p<0.01 olduğundan ortalamalar arası fark okul öncesi eğitim alanlar lehine anlamlı bulunmuştur.

Bu sonucun ortaya çıkmasında, Okul Öncesi Eğitim Programı'nda (MEB 2002) çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemeye yönelik hazırlanan ve uygulanan eğitim programlarının etkili olduğu düşünülebilir.

Unutkan (2003) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim alan çocukların almayan çocuklara göre, ilköğretime çok daha hazır başladıklarını bulmuştur. Araştırmaya göre şanssız koşullardan da gelse, uzman bir yetişkin rehberliğinde sistemli çalışmalar yapılan okul öncesi eğitim kurumlarından gelen çocuklar, ilköğretime çok daha yumuşak ve donanımlı geçebilmektedir. Bronson ve arkadaşları (1985) yaptıkları çalışmada anaokulu eğitimi alan çocukların görev tamamlama ve yaşlılarıyla iş birlikçi etkileşimlerde bulunma konusunda bu eğitimden yararlanmayan akranlarından daha başarılı olduklarını saptamışlardır (Akt., Cotton & Conklin 1989). Çocukların okul olgunluğu açısından değerlendirilmeleri çocuğun formal eğitime başlamadan önce eksiklerinin belirlenmesini sağlayarak çeşitli alanlarda desteklenmesine imkan sağlayacaktır. Bu yüzden okul öncesi dönemde çocukların ilköğretim eğitimine başlamadan önce kavram gelişimi açısından değerlendirilmesi yararlı olacaktır (Bütün Ayhan ve Aral 2007).

Tablo 2' den de görülebileceği gibi, Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların cinsiyetlerine göre okula hazır bulunuşlukları incelendiğinde, testin sadece Matematik becerileri bölümünde okul öncesi eğitim alan grupta, erkeklerin puan ortalamaları (14.98) kızların ortalamalarından (12.69) daha yüksektir. Okul öncesi eğitim almayan grupta da erkeklerin puan ortalamalarının (11.02) kızların ortalamalarından (9.14) daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Okula Hazır Bulunuşluk Testi Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi Sonuçları

Okula Hazır Bulunuşluk Testi	OÖE Durumu	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	V.K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
(Okumaya hazırlık becerisi bölümü) Görsel ayırt etme alt testi	Alan	Kız	39	6.23	2.37	Cinsiyet	3.762	1	3.762	0.540	0.463
		Erkek	46	6.20	2.68						
		Toplam	85	6.21	2.53						
	Almayan	Kız	43	4.51	2.78	OÖE	81.355	1	81.355	11.682	0.001**
		Erkek	42	5.14	2.68	C x OÖE	4.701	1	4.701	0.675	0.412
		Toplam	85	4.82	2.74						
Başlangıç seslerini ayırt etme alt testi	Alan	Kız	39	6.26	2.10	Cinsiyet	0.493	1	0.493	0.104	0.747
		Erkek	46	6.13	2.11						
		Toplam	85	6.19	2.10						
	Almayan	Kız	43	5.23	2.09	OÖE	42.838	1	42.838	9.053	0.003**
		Erkek	42	5.14	2.38	C x OÖE	0.014	1	0.014	0.003	0.957
		Toplam	85	5.19	2.23						
Ses harf ilişkisi alt testi	Alan	Kız	39	3.77	1.84	Cinsiyet	10.878	1	10.878	2.667	0.104
		Erkek	46	4.57	2.43						
		Toplam	85	4.20	2.20						
	Almayan	Kız	43	3.14	1.90	OÖE	35.760	1	35.760	8.768	0.004**
		Erkek	42	3.36	1.79	C x OÖE	3.542	1	3.542	0.868	0.353
		Toplam	85	3.25	1.84						
Hikaye anlama bölümü	Alan	Kız	39	14.62	3.05	Cinsiyet	2.928	1	2.928	0.249	0.619
		Erkek	46	14.30	3.02						
		Toplam	85	14.45	3.02						
	Almayan	Kız	43	11.98	3.99	OÖE	284.223	1	284.223	24.151	0.000**
		Erkek	42	11.76	3.57	C x OÖE	0.098	1	0.098	0.008	0.927
		Toplam	85	11.87	3.77						
Matematik becerileri(miktar kavramları ve akıl yürütme) bölümü	Alan	Kız	39	12.69	4.92	Cinsiyet	184.136	1	184.136	8.765	0.004**
		Erkek	46	14.98	3.07						
		Toplam	85	13.93	4.16						
	Almayan	Kız	43	9.14	4.94	OÖE	596.730	1	596.730	28.404	0.000**
		Erkek	42	11.02	5.22	C x OÖE	1.708	1	1.708	0.081	0.776
		Toplam	85	10.07	5.14						
TOPLAM	Alan	Kız	39	43.56	10.48	Cinsiyet	268.782	1	268.782	2.380	0.125
		Erkek	46	46.17	8.95						
		Toplam	85	44.98	9.71						
	Almayan	Kız	43	34.00	11.48	OÖE	3947.829	1	3947.829	34.954	0.000**
		Erkek	42	36.43	11.51	C x OÖE	0.348	1	0.348	0.003	0.956
		Toplam	85	35.20	11.49						

**p<0.01 anlamlı

C x OÖE= cinsiyet x okul öncesi eğitim durumu

V.K. Varyansın kaynağı

Uygulanan varyans analizi sonuçlarına göre; okul öncesi eğitim alan grupta testin Matematik becerileri bölümünde cinsiyetler arasında erkekler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=8.765$, $p<0.01$). Okul öncesi eğitim alan erkek çocukların toplam puan ortalamaları (46.17), hem aynı gruptaki kızlardan (43.56), hem de okul öncesi eğitim almayan kız (34.00) ve erkeklerden (36.43) daha yüksektir. Varyans analizi sonuçlarına göre; test toplam puanlarında okul öncesi eğitim alıp almama bakımından anlamlı fark bulunmasına rağmen ($p<0.01$), cinsiyet ve cinsiyetin okul öncesi eğitim alıp almama durumlarının okula hazır bulunuşluk düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Okula Hazır Bulunuşluk Testinin “Matematik becerileri” bölümünde cinsiyetler arasındaki farkın istatistiksel olarak erkek çocuklar lehine anlamlı olması, cinsiyetler arasındaki farkın düşünce biçimleri ve öğrenme stillerindeki farklılıktan kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir. Dodson (2000), kızlar ve erkekler arasındaki ayrımı belirlemek için 900 denekle yapılan bir çalışmadan yola çıkarak kız ve erkek çocukların düşünce biçimleri ve öğrenme tarzları arasında belirgin bir ayrım görüldüğünü belirtmiştir. Kızların anlatımla ilgili becerilerde, erkeklerin ise matematik, fen gibi soyutlamalarda üstün olduklarını ileri sürmüştür. Benzer şekilde, PISA’nın OECD ülkelerinde 2000 yılında yaptığı araştırmada da tüm ülkelerde kızların okuma yazma değerlendirmelerinde erkeklerden daha yüksek puan aldıkları, erkeklerin ise matematik testinde kızlardan daha yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır (Dodson 2000).

Yukarıda da belirtildiği gibi, varyans analizi sonuçları test toplam puanlarında cinsiyetin çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri üzerinde önemli bir fark yaratmadığını ortaya koymuştur. Leong ve Joshi (1997) Alman çocuklarında fonolojik duyarlılık, bellek kapasitesi, erken okuma yazma ve zekanın, okuma ve heceleme becerisi üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada cinsiyetin önemli bir fark yaratmadığını bulmuşlardır. Thompson (1987), sözcük okuma sürecinde bilişsel işlemleri kullanmada cinsiyet farklılıklarını belirlemek amacıyla üç farklı çalışma yapmıştır. Birinci çalışmada, çocuklardan benzer sesle başlayan ve okunuşları benzer olan kelimeleri eşleştirmeleri istenmiştir. Sonuçta kızların bu testteki performanslarının erkeklerden daha iyi olduğu saptanmıştır. İkinci çalışmada, çocukların verilen düzenli ve düzensiz kelimelerdeki harfleri ilgili seslere dönüştürme durumları karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada ise erkek çocuklar kızlara göre daha başarılı bulunmuştur. Üçüncü çalışmada, çocuklardan ikinci çalışmada kullanılan kelimelerin alfabetik olarak sıraya dizilmesi istenmiş ve sonuçta kızlar ve erkekler arasındaki fark önemsiz bulunmuştur.

Tablo 3’ e göre; okul öncesi eğitim alan çocuklardan, annesi okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olanların Okula Hazır Bulunuşluk Testi toplam puan ortalamalarının (42.97); annesi lise ya da yüksek öğrenimli çocukların toplam puan ortalamalarından (50.39) daha düşük olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim almamış çocuklardan, annesi okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olanların toplam puan ortalamalarının (34.54) da; annesi lise ya da yüksek okul mezunu olanların toplam puan ortalamalarından (39.64) düşük olduğu saptanmıştır. Buna göre göre her iki grupta da anneleri lise ve yüksek öğrenimli olan çocukların Okula Hazır Bulunuşluk Testi toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Yine Tablo 3’de görüldüğü gibi, okul öncesi eğitim alan çocukların toplam puan ortalamaları (44.98), okul öncesi eğitim almayanların ortalamalarından (35.20) daha yüksektir. Varyans analizi sonuçları, anne öğrenim durumuna göre “Başlangıç seslerini ayırt etme” alt testi ($F=9.538$, $p<0.01$), “Hikaye anlama” ($F=9.1$, $p<0.01$) ve “Matematik becerileri bölümü” ($F=5.644$, $p<0.05$), ve toplam puan ortalamaları ($F=8.889$, $p<0.01$) arasındaki farkın anneleri lise ya da yüksek öğrenimli olan çocuklar lehine anlamlı olduğunu göstermiştir. Okul öncesi eğitim alma durumuna göre; “Görsel ayırt etme” ($F=7.514$, $p<0.01$), “Hikaye anlama” ($F=12.862$, $p<0.01$), “Matematik becerileri bölümü” ($F=19.535$, $p<0.01$), ve toplam puan ortalamaları ($F=20.868$, $p<0.01$) arasında okul öncesi eğitim almış çocuklar lehine anlamlı farklar bulunmuştur.

Tablo 3: Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Okula Hazır Bulunmuşluk Testi Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi Sonuçları

Metropolitan Testi	OÖE Durumu	Anne Öğrenim Durumu	n	\bar{X}	Ss	V.K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
(Okumaya Hazırlık Becerisi Bölümü) Görsel ayırt etme alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	62	6.03	2.48	Anne ögr.	4.573	1	4.573	0.656	0.419
		Lise-YO	23	6.70	2.64						
		Toplam	85	6.21	2.53						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	4.80	2.74	OÖE	52.359	1	52.359	7.514	0.007**
		Lise-YO	11	5.00	2.83	Anne ögr. x OÖE	1.294	1	1.294	0.186	0.667
		Toplam	85	4.82	2.74						
Başlangıç seslerini ayırt etme alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	62	5.84	2.07	Anne ögr.	42.549	1	42.549	9.538	0.002**
		Lise-YO	23	7.13	1.91						
		Toplam	85	6.19	2.10						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	5.01	2.20	OÖE	15.451	1	15.451	3.464	0.065
		Lise-YO	11	6.36	2.16	Anne ögr. x OÖE	0.021	1	0.021	0.005	0.946
		Toplam	85	5.19	2.23						
Ses harf ilişkisi alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	62	4.18	2.08	Anne ögr.	1.717	1	1.717	0.413	0.521
		Lise-YO	23	4.26	2.54						
		Toplam	85	4.20	2.20						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	3.19	1.74	OÖE	15.856	1	15.856	3.818	0.052
		Lise-YO	11	3.64	2.46	Anne ögr. x OÖE	0.807	1	0.807	0.194	0.66
		Toplam	85	3.25	1.84						
Hikaye Anlama Bölümü	Alan	OYD-OY-İÖ	62	13.84	2.85	Anne ögr.	100.871	1	100.871	9.1	0.003**
		Lise-YO	23	16.09	2.89						
		Toplam	85	14.45	3.02						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	11.64	3.86	OÖE	142.576	1	142.576	12.862	0.000**
		Lise-YO	11	13.45	2.73	Anne ögr. x OÖE	1.121	1	1.121	0.101	0.751
		Toplam	85	11.87	3.77						
Matematik Becerileri (miktar kavramları ve akıl yürütme) Bölümü	Alan	OYD-OY-İÖ	62	13.08	4.21	Anne ögr.	118.734	1	118.734	5.644	0.019*
		Lise-YO	23	16.22	3.06						
		Toplam	85	13.93	4.16						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	9.91	5.26	OÖE	411.007	1	411.007	19.535	0.000**
		Lise-YO	11	11.18	4.26	Anne ögr. x OÖE	21.099	1	21.099	1.003	0.318
		Toplam	85	10.07	5.14						
TOPLAM	Alan	OYD-OY-İÖ	62	42.97	9.40	Anne ögr.	955.527	1	955.527	8.889	0.003**
		Lise-YO	23	50.39	8.55						
		Toplam	85	44.98	9.71						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	74	34.54	11.79	OÖE	2243.217	1	2243.217	20.868	0.000**
		Lise-YO	11	39.64	8.39	Anne ögr. x OÖE	33.033	1	33.033	0.307	0.58
		Toplam	85	35.20	11.49						

OYD-OY-İÖ : Okur-yazar Değil-Okuryazar-İlköğretim, YO. : Yüksekokul, **p<0.01 anlamlı, *p<0.05 anlamlı

Anne öğrenim düzeyi ile çocukların okul öncesi eğitim alıp almama durumlarının çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Annenin öğrenim düzeyi yükseldikçe, çocukların testin alt testleri ve bölümlerinden aldıkları puan ortalamalarının yüksek olması; bu annelerin çocuklarının akademik gelişimleriyle daha yakından ilgilendiklerini; “başlangıç seslerini ayırt etme”, “hikaye anlama” gibi okuma yazmaya hazırlayıcı becerilerde lise ve yüksek öğrenimli annelerin evde kitap okuma konusunda çocuklarına model olduklarını ve onlara hikaye okuyabilir olabileceğini düşündürmektedir. Amerika’da Eğitim Testleri Servisi’nin 1996 yılında yaptığı ulusal bir çalışmada, çocukların okuma seviyelerini gösteren en önemli belirleyicinin, annelerinin okuma seviyeleri olduğu ve annenin eğitim seviyesi ile çocuğa kitap okuma arasında doğru orantı olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmaya göre, üniversite mezunu annelerin %77’ si çocuklarına her gün kitap okurken, lise mezunu annelerin yalnızca %49’u her gün kitap okumaktadır (National Center for Education Statistics 1991-1996). Yine Amerika’da Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezinin 1993 ve 1999 yılları arasında ailelerin okula hazırlıkla ilgili yaklaşımlarının karşılaştırıldığı bir çalışmada; okula hazır bulunuşluk konusunda annenin liseden az eğitiminin olmasının aileden kaynaklı risk etmenleri arasında olduğu belirtilmektedir (National Center for Education Statistics 1993-1999). Benzer şekilde Öztürk (1995), okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf çocuklarının alıcı ve ifade edici dil düzeylerini karşılaştırdığı araştırmasında, anne babanın öğrenim durumu yükseldikçe çocukların alıcı ve ifade edici dil düzeylerinin yükseldiğini bulmuştur. Ardila ve ark. 2005 çocukların bilişsel gelişimlerinde anne-babanın öğrenim düzeyinin etkili olduğu, anne-baba öğrenim düzeyinin yüksek olmasının çocukların bilişsel gelişimini desteklediği vurgulanmaktadır (Akt. Bütün, Aral 2007).

Tablo 4’ de de sunulduğu gibi; okul öncesi eğitim alan grupta, babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olan çocukların Okula Hazır Bulunuşluk Testi toplam puan ortalamalarının (42.62); babası lise ya da yüksek okul mezunu olan çocukların toplam puan ortalamalarından (47.89) düşük olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim almamış çocuklardan, babası okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olan çocukların toplam test puan ortalamalarının (32.40) da; babası lise ya da yüksek öğrenimli çocukların toplam puan ortalamalarından (39.20) düşük olduğu saptanmıştır. Buna göre, okul öncesi eğitim alan ve almayan grupta babaları lise ya da yüksek öğrenimli çocukların Okula Hazır Bulunuşluk Testi toplam puan ortalamalarının, okul öncesi eğitim almayan ve babaları okuma-yazma bilmeyen, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olan çocuklardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Varyans analizi sonuçları baba öğrenim durumuna göre; “Başlangıç seslerini ayırt etme” alt testi ($F=6.228, p<0.01$); “Hikaye anlama” ($F=11.504, p<0.01$) ve “Matematik becerileri” bölümlerinde ($F=10.475, p<0.05$) ve toplam puan ortalamaları arasındaki farkın babaları lise ya da yüksek öğrenimli çocuklar lehine anlamlı olduğunu göstermiştir ($F=14.405, p<0.01$). Okul öncesi eğitim alma durumuna göre tüm alt testlerde ve test toplam puan ortalamaları arasında ($F=0.000, p<0.01$) okul öncesi eğitim alan grup lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Baba öğrenim durumu ile çocukların okul öncesi eğitim alıp almama durumlarının çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerindeki ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır. Babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ya da ilköğretim mezunu olan çocukların, düşük puanlar almaları, babaların öğrenim düzeylerinin düşüklüğü nedeniyle, çocuklarının okumaya hazırlık becerilerinin gelişimine katkı sağlayamamalarından kaynaklanabilir. Yazıcı (2002), okuma olgunluğunu incelediği çalışmasında, anne babaların öğrenim düzeyinin çocuğun okul olgunluğu, dil gelişimi ve kavramsal gelişimlerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebildiğini saptamıştır.

Araştırmada yüksek öğrenimli anne babaların, çocukların eğitimi ile ilgili bilgi edinme, yeni kaynaklara ulaşma, farklı ve eğitici eğitim ortamları sunma ve çocuğu ile iletişim yollarını güçlendirme gibi yönlerden çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyecek davranışlarda bulduklarını ve böylece çocukların okula hazır bulunuşluk becerilerini ve diğer gelişim alanlarını destekleyecek ortamları öğrenim düzeyi düşük anne babalardan daha sık çocuklarına sunduklarını belirtmektedir. Benzer şekilde Çıkrıkçı (1999) araştırmasında, babaları yüksek okul mezunu olan çocukların, babası lise mezunu olan çocuklara göre, Metropolitan Olgunluk Testinden daha yüksek puanlar aldıklarını ve baba öğrenim durumu yükseldikçe puanların arttığını saptamıştır.

Tablo 4: Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Okula Hazır Bulunmuşluk Testi Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi Sonuçları

Metropolitan Testi	OÖE Durumu	Baba Öğrenim Durumu	n	\bar{X}	Ss	V.K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
(Okumaya Hazırlık Becerisi Bölümü) Görsel ayırtma alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	47	6.04	2.42	Baba Öğr.	15.295	1	15.295	2.213	0.139
		Lise-YO	38	6.42	2.67						
		Toplam	85	6.21	2.53						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	4.48	2.40	OÖE	74.095	1	74.095	10.722	0.001**
		Lise-YO	35	5.31	3.12	Baba öğr. x OÖE	2.16	1	2.16	0.313	0.577
		Toplam	85	4.82	2.74						
Başlangıç seslerini ayırtma alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	47	5.91	2.07	Baba Öğr.	28.36	1	28.36	6.228	0.014*
		Lise-YO	38	6.53	2.10						
		Toplam	85	6.19	2.10						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	4.76	2.26	OÖE	36.801	1	36.801	8.082	0.005**
		Lise-YO	35	5.80	2.06	Baba öğr. x OÖE	1.91	1	1.91	0.419	0.518
		Toplam	85	5.19	2.23						
Ses harf ilişkisi alt testi	Alan	OYD-OY-İÖ	47	3.98	1.93	Baba Öğr.	13.598	1	13.598	3.331	0.07
		Lise-YO	38	4.47	2.50						
		Toplam	85	4.20	2.20						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	2.98	1.36	OÖE	35.354	1	35.354	8.661	0.004**
		Lise-YO	35	3.63	2.33	Baba öğr. x OÖE	0.245	1	0.245	0.06	0.807
		Toplam	85	3.25	1.84						
Hikaye anlama bölümü	Alan	OYD-OY-İÖ	47	13.74	2.89	Baba Öğr.	126.74	1	126.74	11.504	0.001**
		Lise-YO	38	15.32	2.98						
		Toplam	85	14.45	3.02						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	11.08	3.66	OÖE	257.946	1	257.946	23.413	0.000**
		Lise-YO	35	13.00	3.67	Baba Öğr. x OÖE	1.266	1	1.266	0.115	0.735
		Toplam	85	11.87	3.77						
Miktar kavramları ve akıl yürütme bölümü	Alan	OYD-OY-İÖ	47	12.94	4.34	Baba Öğr.	218.024	1	218.024	10.475	0.001**
		Lise-YO	38	15.16	3.62						
		Toplam	85	13.93	4.16						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	9.10	4.85	OÖE	590.713	1	590.713	28.381	0.000**
		Lise-YO	35	11.46	5.29	Baba öğr. x OÖE	0.191	1	0.191	0.009	0.924
		Toplam	85	10.07	5.14						
TOPLAM	Alan	OYD-OY-İÖ	47	42.62	9.31	Baba Öğr.	1516.903	1	1516.903	14.405	0.000**
		Lise-YO	38	47.89	9.51						
		Toplam	85	44.98	9.71						
	Almayan	OYD-OY-İÖ	50	32.40	10.98	OÖE	3719.222	1	3719.222	35.319	0.000**
		Lise-YO	35	39.20	11.17	Baba öğr. x OÖE	24.098	1	24.098	0.229	0.633
		Toplam	85	35.2	11.49						

OYD-OY-İÖ: Okuryazar Değil- Okuryazar-İlköğretim, Y.O: Yüksekokul, **p<0.01 anlamlı, *p<0.05 anlamlı

4. SONUÇLAR

Bu araştırmada, okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisi cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi değişkenlerine göre incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitim alan çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri, okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların cinsiyete göre okula hazır bulunuşluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anne ve babası lise ve yüksek öğrenimli olan çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri, anne ve babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ve ilköğretim mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

5. ÖNERİLER

Araştırma bulgularına dayalı olarak MEB'e, araştırmacılara ve eğitimcilere yönelik şu önerilerde bulunulabilir.

Ülkemizde okul öncesi eğitimde okullaşma oranında özellikle 2009- 2010 eğitim- öğretim yılında 34 ilde 6 yaş çocukları için zorunlu hale getirilmesi ile sayısal anlamda çok ciddi bir gelişme gözlenmesine rağmen yine de istenilen seviyeye gelindiğini söylemek mümkün değildir. Ancak bu konuda gösterilen çabalar umut vericidir. Okulöncesi eğitimin çocukların çok yönlü gelişimi, okul başarısı ve genel yaşam becerileri üzerindeki olumlu katkıları destekleyen çok sayıdaki araştırmadan biri de sunulan çalışmadır. Bu çalışmanın sonuçları okul öncesi eğitimin çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerindeki olumlu etkisini ortaya koymaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimin ülke çapında yaygınlaştırma çalışmalarına hız verilebilir ve kısa zamanda tüm ülkede okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınabilir. Yazılı ve görsel basın daha etkin bir şekilde kullanılarak, okul öncesi eğitimin okula hazır bulunuşluk üzerindeki etkisi konusunda aile ve toplumu bilinçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. MEB ve üniversite işbirliği ile okul öncesi öğretmenlerine, çocukların okuma-yazma ve dil gelişimlerini destekleyici etkinlikleri kapsayan hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir. Okula hazır bulunuşluk testleri ülke çapında yaygınlaştırılabilir. Ayrıca bu test sonuçları çocukların, öğretmenlerin, programın ve okulun değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde kullanılabilir. Ülkemizde ilk kez 2006-2007 eğitim öğretim yılında, ilköğretim kurumlarında uygulamaya konulan "Uyum Haftası"nın süresi iki haftaya çıkarılarak çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri sınıf öğretmeni ve rehber öğretmenle birlikte tespit edilerek tamamlayıcı çalışmalar planlanabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerle yapılan toplantılarda, çocuklarıyla erken yaşlardaki okuma paylaşımında bulunmalarının önemi vurgulanabilir. Bu paylaşım sırasında çocuğun okuma-yazmayla ilgili kavramları geliştirmesine yönelik; okumaya nereden başlanacağını bulma, sayfa çevirme, benzer ve farklı sesleri bulma, dinlediği hikayeyi anlatma, çocuğu karalama, boyama yaparken izleme, yaptığı işlerle ilgili açıklamalar yapma, çocukla oynama ve şarkı söyleme gibi çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aksu-Koç, A., Bekman, S. ve Taylan, E. E. (2004). Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bir erken müdahale modeli: Yaz anaokulu pilot uygulaması. Boğaziçi Üniversitesi ve Anne-Çocuk Eğitim Vakfı. 19. 12. 2006 tarihinde <http://www.acev.org/araştırma> adresinden erişildi.
- Bütün Ayhan, A. ve Aral, N. (2007). Bracken temel kavram ölçeği-gözden geçirilmiş formunun altı yaş çocukları için uyarlama çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **32**, 42-51.
- Barbour, N. T. (1992). *Early childhood and curriculum*. New York.
- Cotton, K. & Conklin, N. F. (1989). *Research on early early childhood education*. Northwest Regional Educational Laboratory, School Improvement Research Series (SIRS). Online: Retrived on 11 January 2007, at URL: <http://www.nwres.org/scpd/sirs/3/topsyn3.html>.
- Çıkrıkçı, S. (1999). *Ankara il merkezindeki resmi banka okullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Dodson, F. (2000). *Çocuk yaşken eğilir* (6.baskı). (Çev. Seçkin Selvi). İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Ferah, A. (2001). *Her yönüyle Türkçe ilk okuma-yazma*. İstanbul: MEB Yayınevi.
- Leong, K. J. & Joshi, R. M. (1997).(Eds.). Cross-language studies of learning to read and spell: Phonologic and orthographic processing. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- MEB. (2002). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- MEB. (2010). 24.02.2010 tarihinde <http://ooegm.meb.gov.tr> adresinden erişildi.
- National Center for Education Statistics (NCES). National household education survey (NHES). (1991-1996). *Early literacy experiences in the home*. Retrived on 11 January 2007, from http://nces.ed.gov/programs/quarterly/vol_1/1_1/3-esq_11-b.asp.
- National Center for Education Statistics (NCES), National Household Education Survey (NHES). (1993-1999). *School readiness parent interview, 1993, and parent interview, 1999*. Retrived on 11 January 2007, from http://nces.ed.gov/programs/quarterly/vol_2/2_1/q3-1.asp.
- Oktay, A. (1983). *Okul olgunluğu*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3089.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem* (3. Basım).İstanbul: Epsilon Yayıncılık..
- Öztürk, H. (1995). *Okul öncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Unutkan, Ö. P. (2003). İlköğretime hazır oluş ölçeğinin geliştirilmesi ve standardizasyonu. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 294-305.
- Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitimin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156, 26.11.2006 tarihinde <http://www.yayim.meb.gov.tr> adresinden erişildi.

EXTENDED ABSTRACT

One of the milestones in a child's life is starting primary school education. Primary school is a very different environment than a child's home. It is here that the child is away from home for the first time and spends most of the day with new friends and adults. For the first time, the child is faced with the activities of a programmed education, rules to be followed in a disciplined manner, doing as the teacher says, and more importantly, tasks like learning how to read and write, arithmetic and other similar subjects. Gaining literacy and fundamental arithmetic skills are considered to be the most important tasks in primary school. It is a well known fact that children's experiences with literacy skills prior to formal education have effects on their development of literacy and success later on in school.

Everything is a source of curiosity for children whose first experiences with literacy occur before starting school. This curiosity is reflected in the games that children play, through which they explore the world around them and gather new information. It also leads to the very first experiences with literacy. However, similar to advancement in other areas of development, the progression of literacy skills is also determined by multiple factors, such as the child's interests and needs, intelligence level, emotional nature, social environment, educational environment, and parental educational status. Each child's experiences differ depending on these factors.

Activities in preschool education focus particularly on developing the children's cognitive and linguistic abilities and preparing them for literacy. Exposing children to experiences with literacy skills rich in equipment, material and other stimuli in a preschool institution has positive effects on their future life and school success.

Studies conducted around the world and in our country point out that children who grow up in environments that are socio-economically and culturally poor can be as successful or almost as successful as their peers who grow up in more privileged conditions provided that necessary measures are taken by preschool education services and early childhood programs. There are differences in the level of school preparedness for students who benefit from preschool education and who do not. In fact, in preschool ages when children are most sensitive to environmental stimuli, positive developments and changes are expected in cognitive, emotional and motor behaviour of children who go through a planned and systematic education. That is why investigating the differences between the

levels of school preparedness of children who do and do not benefit from preschool education is important for the family, school and the society to determine the steps to be taken.

In many countries, children are given preparedness tests upon starting school and maturity in multiple aspects is expected. Necessary support for school preparedness is then offered to pupils and, as a natural outcome, inequalities among them are amended and school success is enhanced. In Turkey, on the other hand, the main criterion in starting primary school is “chronological age”, and the lacks of children are not identified. Starting school unprepared leads to failure, which emotionally drains the child. Besides, remedial work after experiencing such failure is never as effective as taking measures in the first place.

Considering all these, the present study investigated whether there were differences between the levels of school preparedness of children who did and did not receive preschool education. In addition to this purpose of the study, it also explored the effects of gender, mother’s level of education, father’s level of education and the number of children within the family on the level of school preparedness.

A total of 170 children and their parents, who were randomly selected among first graders in primary schools in Akyurt district of Ankara in the academic year 2005-2006, comprised the sample of this study. Of these children, 85 had and 85 had not received preschool education.

The data were gathered through the Metropolitan Readiness Tests (Sixth Version, MRT 6) and Family Survey. The data were then analysed by using t-test and two-way variance analysis in SPSS 9.0 statistical software. The variables that were making a difference and had more than two subgroups according to the results of variance analysis were performed the Turkey HSD Test, a Post-Hoc Test, in order to determine the source of the difference.

The present study found a significant difference in the level of school preparedness between children who start primary school after receiving preschool education and those without receiving it. The study revealed that preschool education has a positive effect on school preparedness.

When the effect of parents’ educational level on children’s school preparedness was analysed, the present study revealed a meaningful difference between children whose parents had a high level of education and those whose parents had a low level of education. It was noted that children whose parents had a high level of education had higher levels of school preparedness compared to those whose parents had a low level of education.

On the other hand, a significant difference did not exist in the level of school preparedness of boys and girls. Similarly, the number of children within the family did not seem to have a significant effect on school preparedness.